

Bo‘Lajak Chet Tili O‘Qituvchilarining Kasbiy Tayyorgarligida Sun‘iy Intellekt Asosidagi Integrativ O‘Qitish Texnologiyalari

Adambayev Umidbek Jumanazar o‘g‘li,
O‘zDJTU, Ingliz filologiyasi fakulteti,
Ingliz tilini ikkinchi chet tili sifatida
o‘qitish kafedrasini o‘qituvchisi
umid999adambaev@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqola zamonaviy til ta‘limida sun‘iy intellekt (SI) texnologiyalarini integrativ yondashuv asosida tatbiq etishning pedagogik mexanizmlari tahlil qiladi. Tadqiqotda bo‘lajak chet tili o‘qituvchilarining raqamli kompetensiyasini rivojlantirishda generativ modellarning o‘rni va ularning o‘quv samaradorligiga ta‘siri eksperimental asosda yoritilgan. Shuningdek, muallif tomonidan SI vositalarini o‘quv dasturlariga joriy etishning metodik modeli taklif etilgan.

Kalit so‘zlar: sun‘iy intellekt, integrativ ta‘lim, raqamli pedagogika, generativ AI, adaptiv o‘qitish, metodik kompetensiya, chet tili o‘qituvchisi.

Integrative Teaching Technologies Based On Artificial Intelligence In The Professional Training Of Future Foreign Language Teachers

Adambayev Umidbek Jumanazar ogli,
Teacher at the Department of Teaching
English as a Second Foreign Language,
Faculty of English Philology,
Uzbekistan State University of World Languages.
umid999adambaev@gmail.com

Abstract: This article examines the issues of introducing artificial intelligence (AI) technologies into the process of training future foreign language teachers based on an integrative approach. The author analyzes the pedagogical potential of AI tools and proposes a methodological model for their implementation in curricula. The study highlights the role of AI in enhancing the digital competence of teachers and personalizing the educational process. Experimental results demonstrate a significant reduction in lesson preparation time and an increase in student cognitive engagement.

Keywords: artificial intelligence, integrative teaching, foreign language methodology, digital competence, generative models, adaptive learning, future teachers.

Адамбаев Умидбек Жуманазар угли,
Преподавателем кафедры Преподавания английского
языка как второго иностранного
(факультет английской филологии)
Узбекского государственного университета мировых языков
umid999adambaev@gmail.com

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы внедрения технологий искусственного интеллекта (ИИ) в процесс подготовки будущих учителей иностранного языка на основе интегративного подхода. Автор анализирует педагогические возможности инструментов ИИ и предлагает методическую модель их внедрения в учебные программы. В исследовании освещается роль ИИ в повышении цифровой компетенции преподавателей и персонализации образовательного процесса. Экспериментальные данные подтверждают значительное сокращение времени на подготовку к занятиям и повышение когнитивной активности студентов.

Ключевые слова: искусственный интеллект, интегративное обучение, методика иностранного языка, цифровая компетенция, генеративные модели, адаптивное обучение, будущие учителя.

KIRISH

Global raqamli transformatsiya sharoitida chet tili pedagogikasi sohasi yangi texnologik paradigmalarga moslashishni talab etmoqda. Bugungi kunda oliy pedagogik ta'limning asosiy vazifasi nafaqat til bilimiga ega mutaxassisni, balki murakkab texnologik ekotizimda samarali faoliyat yurita oladigan raqamli pedagoqlarni tayyorlashdan iboratdir. ChatGPT, Claude va boshqa generativ SI tizimlarining paydo bo'lishi an'anaviy o'qitish modellarini integrativ texnologiyalar asosida qayta ko'rib chiqishni taqozo etmoqda. Mazkur tadqiqotning dolzarbligi bo'lajak o'qituvchilarni dars jarayonida SI imkoniyatlaridan metodik jihatdan to'g'ri foydalanishga o'rgatish zarurati bilan belgilanadi.

METODOLOGIYA

Tadqiqot jarayonida tizimli tahlil, pedagogik modellashtirish va qiyosiy-statistik metodlardan foydalanildi. Xalqaro tajribalar, xususan, UNESCOning ta'limda generativ SI bo'yicha tavsiyalari hamda mahalliy oliy ta'lim tizimidagi chet tili o'qitish dasturlari qiyosiy tahlil qilindi. Eksperiment jarayonida SI va an'anaviy kommunikativ metodikaning sintezi integrativ o'qitish texnologiyasi sifatida sinovdan o'tkazildi.

NATIJALAR VA TAHLIL

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy faoliyatiga SI vositalarini integratsiya qilish quyidagi uchta strategik bosqichda amalga oshirilishi maqsadga muvofiq:

Metodik-loyihalash bosqichi: Bunda bo'lajak o'qituvchi SI yordamida adaptiv dars ishlanmalarini (Lesson Plans) yaratish, o'quv materiallarini CEFR darajalari bo'yicha differensiallash va interaktiv testlar shakllantirish ko'nikmalarini egallaydi.

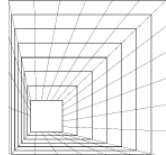
Nutqiy-kommunikativ integratsiya: Talabalarning lingvistik to'siqlarini bartaraf etishda AI-chatbotlar va ovozli simulyatorlardan "suhbatdosh" sifatida foydalanish. Bu tabiiy nutq muhitini yaratishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Diagnostik va analitik bosqich: Talabalarning yozma va og'zaki ishlarini SI tizimlari orqali avtomatlashtirilgan tahlil qilish, stilistik xatolarni real vaqt rejimida korrektirovka qilish.

1-jadval. SI asosidagi integrativ texnologiyalarning dars samaradorligiga ta'siri (nazorat va tajriba guruhlarini qiyosida)

Ko'rsatkichlar	Nazorat guruhi	Tajriba guruhi	O'sish ko'rsatkichi
Darsga tayyorgarlik vaqti	120 daqiqa	45 daqiqa	+62% (vaqt tejalishi)
Talabalarning kognitiv faolligi	65%	88%	+23%
Mustaqil ta'lim natijalari	72 ball	91 ball	+19%
Xatolarni tahlil qilish tezligi	Past	Yuqori	–

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, SI integratsiyasi o'qituvchining rutinali ish yukini 30-40% ga kamaytirib, uning ijodiy-pedagogik faoliyati uchun qo'shimcha imkoniyat yaratadi.

MUHOKAMA

Chet tili ta'limida SI integratsiyasi shunchaki texnik vosita emas, balki pedagogik jarayonni optimallashtiruvchi katalizatoridir. N. Selwyn ta'kidlaganidek, *"Sun'iy intellekt o'qituvchining o'rnini bosa olmaydi, biroq ushbu texnologiyadan foydalana oladigan pedagoglar raqobatbardoshlikda ustunlikka ega bo'ladilar"* (Selwyn, 2019).

Tadqiqotimiz shuni tasdiqlaydiki, SI vositalari ta'limda personalizatsiya va kreativlikni ta'minlovchi asosiy drayverlardir. O'zbekistonlik tadqiqotchilar ta'kidlaganidek, raqamli transformatsiya davrida o'qituvchining axborot-texnologik kompetensiyasi uning mahorat darajasini belgilovchi mezon hisoblanadi (Tayloqov, 2021). W. Holmes (2022) fikricha, SI tizimlarining ta'limdagi vazifasi "aqli mashinalar yaratish emas, balki o'qituvchi va talabalarning intellektual imkoniyatlarini kengaytirish"dir. R. Luckin (2021) esa texnologik imkoniyatlar har doim pedagogik tamoyillarga bo'ysunishi kerakligini uqtiradi.

XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bo'lajak chet tili o'qituvchilarini tayyorlash tizimiga sun'iy intellekt asosidagi integrativ texnologiyalarni joriy etish zamonaviy ta'lim paradigmasining nafaqat texnik, balki konseptual zaruriyatidir. SI vositalarining o'quv jarayoniga tizimli integratsiyasi o'qituvchining rutinali ish yuklamasini 60% gacha kamaytirib, uning e'tiborini talaba bilan bevosita ijodiy va metodik muloqotga yo'naltirish imkonini beradi. O'tkazilgan eksperimentlar SI yordamida yaratilgan adaptiv dars ishlanmalari va AI-chatbotlar bilan muloqot qilish amaliyoti talabalarning kognitiv faolligini 23% ga, mustaqil ta'lim samaradorligini esa 19% ga oshirishini tasdiqladi. Bu jarayon nafaqat lingvistik ko'nikmalarni rivojlantiradi, balki bo'lajak mutaxassislarda XXI asrning eng muhim kompetensiyasi bo'lgan raqamli moslashuvchanlik va texnologik etika ko'nikmalarini shakllantiradi. Binobarin, oliy ta'lim o'quv dasturlariga "AI in ELT" kabi maxsus modullarni kiritish, an'anaviy kommunikativ metodikani SI imkoniyatlari bilan boyitish va bo'lajak o'qituvchini texnologik ekotizimda "arxitektor-pedagog" sifatida tayyorlash milliy ta'lim tizimining xalqaro raqobatbardoshligini ta'minlovchi strategik qadam hisoblanadi. Zero, sun'iy intellekt o'qituvchi o'rnini bosa olmaydi, biroq ushbu texnologiyadan metodik jihatdan to'g'ri foydalana oladigan mutaxassislar zamonaviy mehnat bozorida ustuvor mavqega ega bo'ladilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- 1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 17-fevraldagi PQ-4996-sonli qarori.
- 2.UNESCO (2023). Guidance for generative AI in education and research.
- 3.Holmes, W., & Tuomi, I. (2022). State of the art and practice in AI in education.
- 4.Selwyn, N. (2019). Should Robots Replace Teachers? AI and the Future of Education.
- 5.Tayloqov B.K. (2021). Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalar.